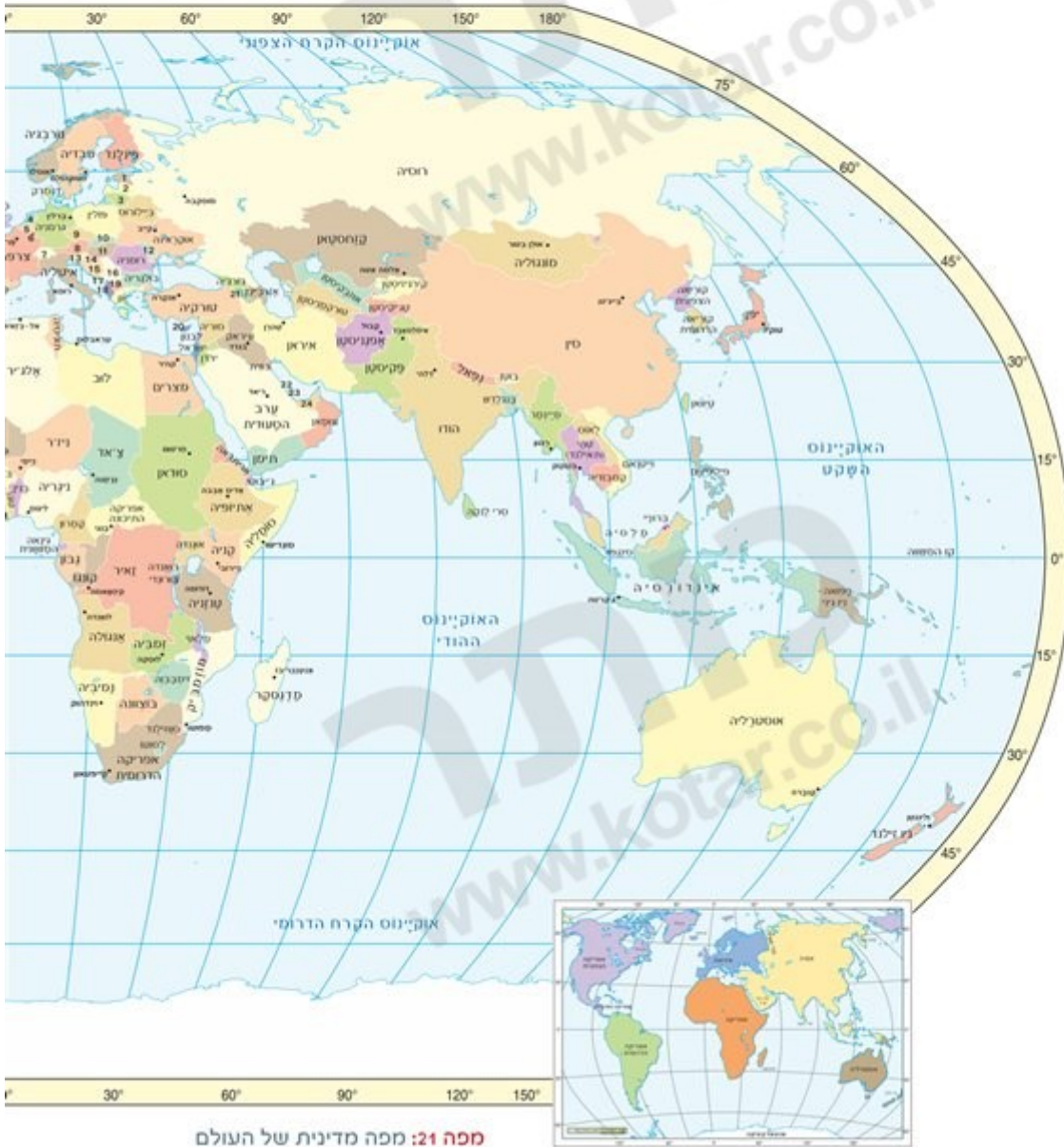

המפה המדינית מציגה את מדינות העולם. השטח של כל מדינה צבוע בצבע אחר ומוקף בקו גבול, וכך אפשר להבדיל בין המדינות. בתוך השטח של כל מדינה רשום בדרך כלל השם שלה, שם עיר הבירה שלה, ולפעמים גם שמות של כמה ערים גדולות במדינה. לעתים השם של עיר הבירה מודגש, כדי שיוכלו לזהות אותו בין כל השמות האחרים.

מדינות וערי בירה ששמותיהן לא נכנסו למפה

17. מונטנגרו – פודגוריצה	9. צ'כיה – פראג	1. אסטוניה – טלין
18. אלבניה – טירנה	10. סלובקיה – ברטיסלבה	2. לטביה – ריגה
19. מקדוניה – סקופיה	11. הונגריה – בודפשט	3. ליטא – וילנה
20. קפריסין – ניקוסייה	12. מולדביה – צ'ישינאו (קישנייב)	4. הולנד – אמסטרדם
21. ארמניה – ירבן	13. סלובניה – לובליאנה	5. בלגיה – בריסל
22. בחריין – אל-מנאמה	14. קרואטיה – זאגרב	6. לוקסמבורג – לוקסמבורג
23. קאטר – א-דוחה	15. בוסניה והרצגובינה – סרייבו	7. שווייץ – ברן
24. האמירויות הערביות המאוחדות – אבו דאבי	16. סרביה – בלגרד	8. אוסטריה – וינה

איזה מידע אפשר למצוא במפה המדינית של העולם?

- ▲ אפשר למצוא היכן שוכנת כל מדינה: באיזו יבשת, בין אילו קווי אורך ורוחב, ואילו מדינות שכנות לה.
- ▲ אפשר למצוא אילו מדינות שוכנות בצפון כדור הארץ, ואילו – בדרומו, אילו מדינות שוכנות לחוף ים, ואילו – באיים או בחצאי איים וכדומה.
- ▲ אפשר להשוות את השטח של המדינות ולדעת אילו מדינות משתרעות על שטח גדול, ואילו – על שטח קטן יותר.
- ▲ אפשר לדעת מהן ערי הבירה של רוב המדינות ואיפה הן נמצאות.

6 בעמוד 80 מופיעה רשימה של מפות עולם (כדור הארץ). כל אחת מהמפות מציגה מידע בנושא אחר.

- א. בחרו אחת מן המפות שברשימה, וכתבו איזה מידע מציגה המפה הזאת לדעתכם, ומתי אפשר להיעזר בה.
- ב. הציעו שני נושאים נוספים שכדאי להציג במפות עולם (נושאים שמעניינים אתכם, נושאים שנראים לכם חשובים וכו').

7 התבוננו בתעודת הזהות של ארצות הברית.

- א. כתבו שני פרטי מידע על ארצות הברית שכתובים בתעודת הזהות ולא ידעתם קודם.
- ב. כתבו שני פרטי מידע על ארצות הברית שאפשר לראות במפה המדינית ולא מופיעים בתעודת הזהות.
- ג. לפניכם שני פרטי מידע שכתובים בתעודת הזהות של ארצות הברית: השלטון בארצות הברית הוא דמוקרטי. השפה המדוברת בארצות הברית היא אנגלית. האם אפשר להציג את פרטי המידע האלה במפות נושאיות של העולם? מה יהיו הנושאים של המפות האלו?

8 בקבוצה

הכינו תעודת זהות למדינת ישראל.

- א. החליטו יחד מה לכלול בתעודת הזהות (היעזרו בתעודת הזהות של ארצות הברית והוסיפו פרטים כרצונכם), אספו את החומר ועצבו תעודת זהות.
- ב. שלבו בתעודת הזהות פרט מידע אחד לפחות שאפשר לראות במפה 21, לדוגמה – המדינות הגובלות בישראל. תוכלו לשלב גם תמונות, כמו אלו שמופיעות למטה או אחרות.
- ג. השוו את תעודת הזהות שהכנתם לתעודות הזהות שהכינו קבוצות אחרות. במה התעודות דומות? אילו הבדלים מצאתם ביניהן?

פריחה בצפון הנגב

הכותל המערבי, ירושלים

בניין הכנסת, ירושלים

9 פתחו את תוכן העניינים באטלס.

א. בחרו מפה מדינית של יבשת שמעניינת אתכם.

ב. בחרו מתוכה מדינה וציינו מהן המדינות הגובלות עמה בצפון, בדרום, במזרח ובמערב.

10 היזכרו בשמות של שלוש מדינות ששמעתם עליהן, ומצאו אותן במפה המדינית של העולם (מפה 21, עמודים 82-83).

העתיקו את הטבלה שלפניכם למחברת, והשלימו אותה (היעזרו גם במפת היבשות שבעמוד 33).

שם המדינה	שם המדינה	שם המדינה
		היבשת שהמדינה נמצאת בה
		עיר הבירה של המדינה (אם היא מופיעה במפה)
	במחברת	קו אורך שחוצה את המדינה או עובר לידה
		קו רוחב שחוצה את המדינה או עובר לידה
		המדינות השכנות לה

11 בחרו חמישה היגדים מתוך הרשימה שלפניכם, הסתכלו במפה המדינית של העולם, וכתבו שמות של שתי מדינות שמתאימות לכל היגד (אפשר לחזור כמה פעמים על אותה מדינה).

- מדינות שקו גריניץ' עובר בתחומן
- מדינות שקו המשווה עובר בתחומן
- מדינות ששוכנות בחצי הכדור המזרחי
- מדינות ששוכנות בחצי הכדור המערבי
- מדינות ששוכנות בחצי הכדור הצפוני
- מדינות ששוכנות בחצי הכדור הדרומי
- מדינות ששוכנות לחוף ים
- מדינות ששוכנות על אי
- מדינות ששטחן גדול (בהשוואה למדינות אחרות)
- מדינות ששטחן קטן (בהשוואה למדינות אחרות)

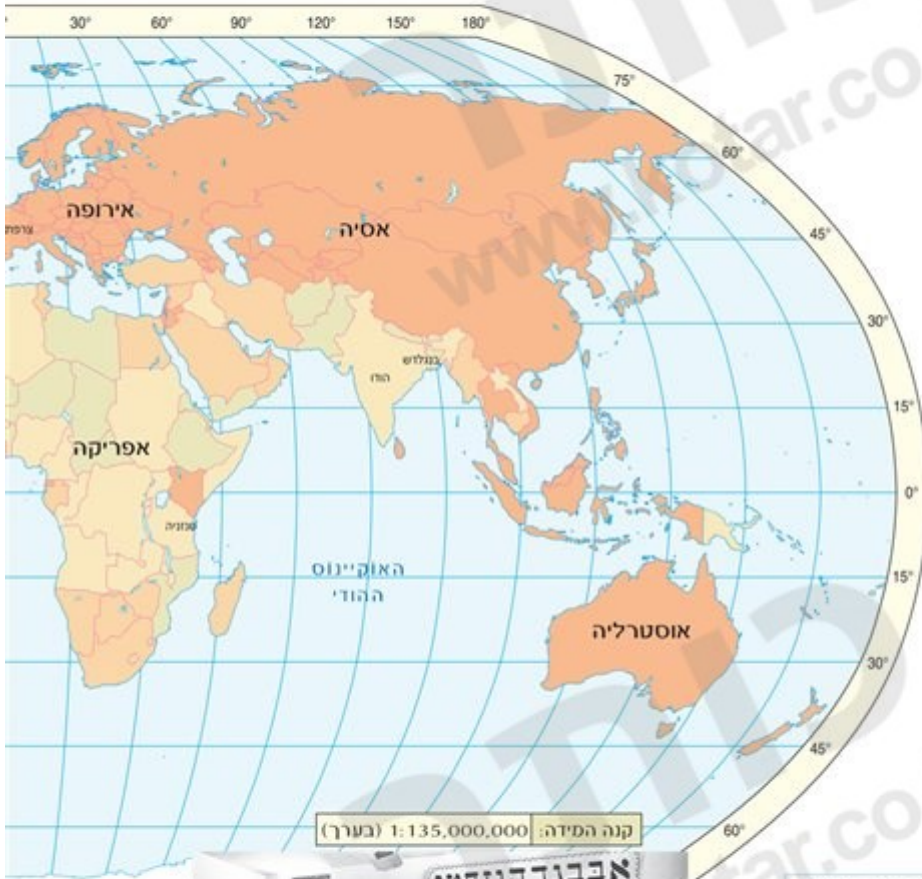
12 התבוננו במפה המדינית של העולם (מפה 21, עמודים 82-83) ובמפת היבשות (מפה 9, עמוד 33).

באיזו יבשת יש הכי הרבה מדינות? ובאיזו יבשת יש הכי מעט מדינות?

מפה של ידיעת קרוא וכתוב

החוק בישראל קובע שכל ילד וילדה חייבים ללמוד 12 שנים. גם במדינות אחרות בעולם יש חוק דומה. מרבית המדינות האלה הן מדינות עשירות ומפותחות.

אבל במדינות רבות אחרות רק חלק מהילדים זוכים ללמוד בבית ספר, ורובם לומדים רק מעט שנים. במדינות האלה תושבים רבים אינם יודעים אפילו לקרוא ולכתוב, והמדינות האלה עניות ולא מפותחות.

קנה המידה: 1:135,000,000 (בערך)

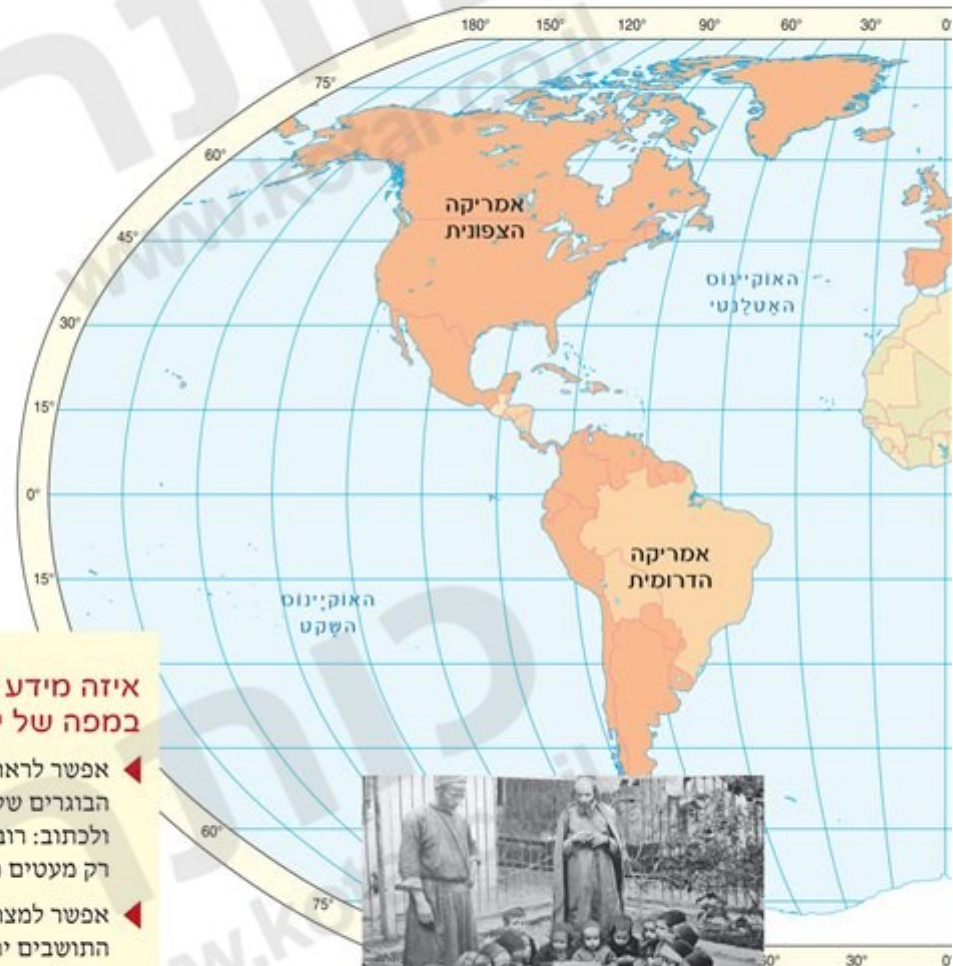
מפה 22: ידיעת קרוא וכתוב בעולם

יודעי קרוא וכתוב	
100%-90%	Dark Orange
90%-75%	Medium Orange
75%-50%	Light Orange
פחות מ-50%	Yellow
נבול בינלאומי	Red line

ילדים לומדים את האלף-בית ב"חדר", שכונת מאה שערים, ירושלים, 1974

במפה של ידיעת קרוא וכתוב אפשר לראות איזה חלק מהתושבים הבוגרים של כל מדינה יודעים לקרוא ולכתוב (תושבים בוגרים הם כל התושבים מגיל 15 ומעלה). לדוגמה, מצאו במפה את המדינה קנדה שביבשת אמריקה הצפונית, ותראו שמרבית תושביה הבוגרים של מדינה זאת יודעים לקרוא ולכתוב. מצאו במפה גם את המדינה הודו שבאסיה, ותראו שרבים מתושביה אינם יודעים לקרוא ולכתוב.

איזה מידע אפשר למצוא במפה של ידיעת קרוא וכתוב?

- ▲ אפשר לראות איזה חלק מהתושבים הבוגרים של כל מדינה יודעים לקרוא ולכתוב: רוב התושבים, מחציתם, או רק מעטים מהם?
- ▲ אפשר למצוא באילו יבשות מרבית התושבים יודעים לקרוא ולכתוב, ובאילו יבשות מרבית התושבים אינם יודעים לקרוא ולכתוב.
- ▲ אפשר לראות אם יש מדינה יוצאת דופן מהמדינות השכנות לה בידיעת קרוא וכתוב.

חדר תימני בשנת 1925, ירושלים

13 התבוננו במפה של ידיעת קרוא וכתוב בעולם ובמקרא שלה (מפה 22), וגם במפה המדינית של העולם (מפה 21).

- א. כתבו שמות של שתי מדינות שמרבית תושביהן יודעים לקרוא ולכתוב.
- ב. כתבו שמות של שתי מדינות שפחות ממחצית מתושביהן יודעים לקרוא ולכתוב.
- ג. איזה חלק מתושבי ישראל יודעים לקרוא ולכתוב?
- ד. באילו יבשות מרבית התושבים יודעים לקרוא ולכתוב?
- ה. באילו יבשות יש מדינות שבהן פחות ממחצית התושבים יודעים לקרוא ולכתוב?

14 הסתכלו במפה של ידיעת קרוא וכתוב בעולם (מפה 22), היעזרו במפה המדינית של העולם, ומצאו שתי מדינות שהן יוצאות דופן מהמדינות השכנות להן בידיעת קרוא וכתוב.

15 יש ילדים רבים בעולם שבמקום ללכת לבית הספר נאלצים ללכת לעבוד כדי לעזור בפרנסת המשפחה.

לפניכם תמונות של ילדים עובדים במדינות קמבודיה והודו. חפשו את המדינות האלו במפה 21:

- א. באיזו יבשת נמצאת כל אחת מהמדינות האלה?
- ב. איזה חלק מהתושבים יודעים קרוא וכתוב בכל אחת מהמדינות?

נער עובד במתפרה בדלהי שבהודו

ילדים עובדים בעבודה קשה בקמבודיה

16 יש קשר בין מספר התושבים שיודעים קרוא וכתוב במדינה לבין מידת הפיתוח של המדינה. מהו הקשר? הסבירו.

מפות נושאיות של המזרח התיכון

המזרח התיכון הוא אזור המשתרע ברובו ביבשת אסיה ובחלקו ביבשת אפריקה. באזור הזה שוכנת מדינת ישראל.

מיד נכיר שתי מפות נושאיות של המזרח התיכון: מפה מדינית ומפת מדבריות.

מפה מדינית

המפה המדינית של המזרח התיכון מציגה את מדינות האזור ואת עיר הבירה של כל מדינה.

איזה מידע אפשר למצוא במפה המדינית של המזרח התיכון?

- ▲ אפשר לראות אילו מדינות כלולות באזור המזרח התיכון, ומהי עיר הבירה של כל אחת מהן.
- ▲ אפשר לדעת אילו ימים מקיפים את המזרח התיכון, ואילו מדינות שוכנות לחופו של כל ים.
- ▲ אפשר לראות שמדינת ישראל קטנה מאוד יחסית לרוב המדינות במזרח התיכון.
- ▲ אפשר לראות אילו ממדינות המזרח התיכון קרובות מאוד לישראל (ויש להן גבול משותף איתה), ואילו מדינות רחוקות יותר מישראל.

מפה 23: מדינות המזרח התיכון

17 חפשו באטלס מפה של אזור הים התיכון וגלו: באיזו יבשת נמצאות רוב מדינות המזרח התיכון?